

КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Після прийняття Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-III (далі – Закон) утворилася екосистема стейкхолдерів – тих, хто причетний до процесу закупівель, зокрема – це контролюючі органи, громадськість, замовники, учасники тощо.

Стосовно повноважень, функцій та переліку органів, які відповідно до Закону виконують державний контроль у сфері публічних закупівель існує низька питань, які потребують обговорення.

Практика розгляду звернень, що надходять на адресу Держаудитслужби, свідчить про існування частини стейкхолдерів (найчастіше – учасники закупівель та громадськість), які не розмежовують повноваження контролюючих органів та систематично звертаються до них із вимогами, розгляд яких зовсім не належить до їхньої компетенції. Результатом таких звернень, як наслідок, є: відсутність бажаних результатів; марне витрачання грошових коштів (приклад: при направленні скарг до Антимонопольного комітету України з питань, що не належать до його повноважень, плата за подання такої скарги зараховується до Державного бюджету України й не повертається суб'єкту); марне витрачання робочого часу працівників контролюючих органів.

У ст. 9 Закону зазначено функцію громадського контролю у сфері публічних закупівель. На практиці спостерігається, що громадськість не лише інформує про факти можливих порушень, а й зазначає контролюючим органам шляхи вирішення порушених питань. Звернення, які надходять до центральних органів виконавчої влади, стосовно об'єктів, які не належать до мережі підконтрольних (за територіальним поділом), перенаправляються до їхніх територіальних органів.

Таким чином, всі ці питання спонукають розібратися і визначити, які органи відповідно до Закону здійснюють контроль у сфері закупівель.

Антимонопольний комітет України (далі – АМКУ) є органом оскарження. З метою якісного, самостійного та ефективного захисту прав та інтересів осіб, пов'язаних з участю у закупівлі, у складі АМКУ відповідно до Закону України «Про Антимонопольний комітет України» створено адміністративну колегію, яка розглядає скарги щодо порушення законодавства у сфері публічних закупівель, зокрема, яка діє на постійній основі (далі – Колегія).

При оскарженні процедури закупівлі або здійснення контролю за виконанням рішень органу оскарження необхідно звертатися до АМКУ.

Розглянемо повноваження *Державної аудиторської служби України*, яка відповідно до Закону є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фінансового контролю, здійснює контроль у сфері публічних закупівель у межах своїх повноважень, визначених [Конституцією](#), Законом та іншими законами України.

Насамперед слід зазначити, що відповідно до норм Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» серед основних завдань Держаудитслужби є виконання державного фінансового контролю за дотриманням законодавства про закупівлі. Контроль за дотриманням законодавства здійснюється через проведення моніторингу закупівлі у порядку, що встановлений Законом, проведення перевірки закупівель, а також під час державного фінансового аудиту та інспектування.

Варто розглянути відносно новий різновид державного фінансового контролю Держаудитслужбу – моніторинг закупівлі, який полягає в аналізі дотримання замовником законодавства у сфері закупівель на всіх стадіях процедури закупівлі з метою запобігання порушень Закону.

До Держаудитслужби також надходять звернення *щодо здійснення моніторингу закупівель*. Як правило, заявниками не враховані доручення Держаудитслужби та вимоги порядку здійснення моніторингу публічних закупівель, що визначені ст. 71 Закону. Такого плану звернення зазвичай надходять: після оприлюднення замовником на веб-порталі Уповноваженого органу звіту про виконання договору; від установ, організацій, підприємств та громадян; стосовно тих порушень, обставин, підстав, які були або є предметом розгляду органу оскарження.

Ключовим та центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, є *Державна казначейська служба України* (далі – Казначейство).

Основним завданням Казначейства є контроль за дотриманням розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами вимог законодавства у сфері закупівель в частині наявності, відповідності та правильності оформлення документів.

Казначейство у визначених Законом випадках вживає заходи з недопущення здійснення платежів з рахунка замовника та проводить оперативний контроль закупівель під час реєстрації й оплати договорів.

Наприклад, до проведення оплати за договором про закупівлю Казначейство виконує перевірку наявності договору про закупівлю, річного плану закупівель та звіту про результати проведення процедури закупівлі.

Рахункова палата відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», яка спеціально створена для контролю за надходженням та витрачанням коштів Державного бюджету України, перевіряє публічні закупівлі за допомогою державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), а предметом її перевірки не можуть бути закупівлі за кошти місцевих бюджетів та власні кошти підприємств.

Таким чином, саме органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи повинні

діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Звертаючись за захистом своїх інтересів або в порядку ст. 9 Закону, доцільно враховувати повноваження контролюючих органів задля досягнення бажаного результату.

Література

1. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 9. Ст.89.
2. Налісна Ю. Хто контролює публічні закупівлі. *Фінансовий контроль*. URL: <https://fincontrol.com.ua/news-public.php?id=183>